

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VIII. De Inquisitionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

quis in matrimonio nullo, vel apostasia à vera fide, peristeret) præscriptioni, contra talis criminis accusationem, locus non esset. Ita Zoësius cit. n. 28.

94 Ex hoc coll. i. quando L. 13. ad S. C. Silan. dicitur, *parricidium semper accusari posse*, intelligi, nimirum etiam elapso quinquennio, de quo eadem lex antecederet locuta est; vel intra vicennium, juxta cit. L. 12. Ea verò quæ dicuntur L. *qui falsum*. 19. ad legem Cornel. de falsis (ubi habetur, *accusationem suppositi partus nulla temporis præscriptione depelli*) sunt intelligenda pro casu particulari partus verè suppositi, quod cognitum removeret etiam ab hæreditate; sic enim suppositio in effectu tractum temporis habet successivum, & permanentem.

95 R. 2. Per mortem accusatoris ante latam sententiam condemnatoriam, extingui accusationem criminalem, ex l. *libellorum*. 3. ff. de accusat. ibi: *si accusator decesserit, nomen Rei aboletur, postulante Reo*. Notandum tamen per hoc non impediri Judicem, quò minus ex officio accusationem prosequatur, & ad finem perducat. L. *penult.* ff. de publ. Judic. ibi: *Accusatore defuncto, res ab alio, judicante Præside Provincia, peragi potest*.

96 R. 3. morte accusati extingui accusationem criminalem, & poenam ejus, ex L. *defuncto*. 6. ff. de publ. Judic. ibi: *defuncto eo, qui Reus fuit criminis, & pena extincta est*, L. 3. C. Si Reus, vel accusator, ibi: *frustra ob poenam desertæ accusationis conveniris, cum morte ejus (nimirum accusati) crimen cum pena sit extinctum*: sic enim deficit, in quem tendit accusatio ad poenam publicam. Ex quo sequitur nec poenam (intellige corporalem) ab hæredibus defuncti exigi posse; quod verum est, etiam in casu, quo criminaliter agitur, ad confiscationem bonorum, vel pecuniariam fisco applicandam, licet lis contestata fuerit. per L. *Ex Judicior.* 20. ff. de accusat. ibi: *Ex Judiciorum publicorum admissis, non aliàs, transiunt adversus hæredes poena bonorum ademptionis, quam si lis contestata, & condemnatio fuerit secuta: excepto repetundarum, & majestatis judicio, quæ etiam mortuis Reis, cum quibus nihil actum est, adhuc exerceri placuit, ut bona eorum fisco adjudicentur, adeo, ut ex bonis suis, quod ex his causis crimen contraxit, nihil alienare, aut manumittere possit. In cæteris verò delictis poena incipere, ita demum ab hærede potest, si*
Tom. V.

vivo Reo accusatio mota est, licet non fuerit condemnatio secuta. Ita L. ex Judiciorum: modò tamen lis fuerit contestata; quia tunc principalis actio non tam ex delicto, quàm ex quasi contractu (qui videtur in litis contestatione intervenire) nascitur.

ARTICULUS VIII.

De Inquisitionibus.

Inquisitio in genere est investigatio alicujus criminis, vel criminosis, legitime facta, à Judice competente; seu, ut loquitur Farinacius tom. 1. praxis criminal. de inquisit. q. 1. n. 2. est informatio delicti, Judicis officio, vel autoritate facta. Nam *inquirere*, est informationem capere. Ex hoc colliges, quòd inquisitio formaliter consistat in primo actu, quo Judex contra Reum procedit; nimirum, cum assumit informationem de delicto; non autem in informationis acceptæ transmissione ad Reum, & subsequentibus actibus; quibus positus;

Quæres 1. Quotuplex sit inquisitio. 98
R. etsi alii cum Sanchez l. 6. consil. moral. c. 3. D. 16. dicant, esse duplicem, *generalem, & specialem*: alios tamen docere esse triplicem. Primam dicunt *simpliciter generalem*, seu *generalissimam*, cum neque personam, nec delicto expresso investigatur, an non in tali loco, vel communitate, sint facinorosi? & hæc fit ex mero Judicis officio, nullo accusante, vel denuntiante. c. *Grave*. de præbendis. c. *sicut olim* 25. h. t. & L. *congruit*. 13. ff. de offic. Præs. Alteram *generalem* (quam etiam vocant *mixtam*) cum constat de delicto, sed investigatur ejus author; quo casu est generalis de persona, sed specialis de delicto; vel constat de auctore, seu homine facinoroso, sed investigantur ejus delicta, ubi respectu delicti est generalis, respectu personæ specialis. Tertiam *simpliciter specialem*, quando de certo, & determinato delicto, contra certam, & determinatam personam investigatio instituitur; & de hac in præsentem potissimum agemus. Primam tamen, & secundam, auctores primæ sententiæ comprehendunt uno nomine *Inquisitionis generalis*.

Quæres 2. quot modis fiat inquisitio? 99
R. quòd tribus: Nam informatio criminis capi potest 1. ex mero officio Judicis, scilicet nullo accusante, denuntiante, vel querulante, adeoque motu proprio, propter obli-

obligationem, quam ex officio habet, provinciam sibi commissam servandi liberam à criminibus, & hominibus criminosis. 2. ad querelam alicujus, quin ipse velit stare in judicio tanquam accusator, sed eà proposità, Judice ex officio suo ad testes, & informationes procedente. 3. ad denuntiationem alicujus publici officialis, qui ad denuntianda delicta deputatus est. Notandum autem, quando dicimus, Judicem posse ad inquisitionem procedere ad querelam, seu accusationem alterius (legitimi nimirum accusatoris) intelligi non tantum ad querelam hominis. Nam præter hominem, cujus proprium est accusare, quatuor sunt, vicem accusatoris habentia; sic D. Thomas 2. 2. q. 67. a. 3. ad 2. nimirum 1. notorietas criminis, ex c. *Evidentia*, de accusat. & c. *Manifesta* 2. q. 1. deinde infamia delicti. 3. denuntiatio canonica, quæ fit ad evitanda damna, qualis est ea, quæ fit inquisitoribus. 4. cum proceditur viâ correctionis fraternæ, si Reus correctus fiat rebellis. Tunc enim rebellio subit vicem accusatoris. Sic S. Thomas cit. apud P. Thom. consil. moral. l. 6. c. 1. d. 20. n. 5. V. infra n.

100 Quæres 3. propter quem finem inquisitio fieri possit? R. posse fieri ob triplicem finem. 1. ad puniendum Reum propter bonum publicum; 2. ad impedienda mala cæteroque secutura. 3. ad impediendum, ne indigni eligantur, vel promoveantur. v. g. ad ordines, dignitates &c. Ita Sylvester V. *Inquisitio*. §. 1. Sotus, de sigillo, membr. 2. q. 6. vel etiam in malo perseverent. Ex quibus colligitur jus inquirendi, extra prædictos fines, porrigi ad actus, ad quos se non extendit; consequenter ejusmodi inquisitiones non modò illicitas, sed etiam invalidas esse; nimirum destitutas omni jure, tam reddente tales actus inquirendi licitos; quàm juris favore, tribuentis valorem in ordine ad effectus, quos cæteroque parit inquisitio legitima.

101 Quæres 4. quis possit juridicè inquirere? loquimur de inquisitione criminali ad vindictam publicam, quæ requiritur ad conservandam Reipublicæ salutem. Nam ea, quæ non tendit ad hunc finem, fieri potest etiam à quolibet superiore legitimo respectu subditi ad correctionem, vel etiam satisfactionem partis læsæ; quo posito R. quòd quilibet Judex, sive secularis, sive Ecclesiasticus possit inquirere, modò sit Judex competens, qui merum imperium habet, sive jus gladii,

& potestatem causas criminales cognoscendi. Constat ex toto tit. C. si à non competente Judice, & c. *Irrefragabili*. 13. de offic. ordin. Ex quo colliges, quòd non cuilibet judici competat jus inquirendi *criminaliter*; cum non quilibet habeat jus gladii, & potestatem causas criminales cognoscendi, Sylvester V. *Inquisitio*. 1. n. 2. q. 1. intellige *per se, & directè*. Nam incidenter secus fieri potest propter connexionem.

Notandum autem 1. quòd potestas judicis *juridicè* inquirentis non extendat se ad elicienda occulta, de quibus nulla est publica fama; constat ex c. *qualiter*. 17. h. t. ibi: *exceptis criminibus occultis*. Ratio est, quòd occulta solius Dei judicio relinquuntur. c. *consulisti*. Vers. *spontanea*. 2. q. 5. Nam *latentia delicta vindictam non habent*. c. *Christiana*. 3. 2. q. 5. hoc est, humano judicio non subjiuntur, ut notat Gloss. *margin*. in eodem. V. *occulum*; hinc subditi, qui in generali inquisitione interrogantur, etiam sub juramento, non tenentur manifestare delicta illorum, qui nullà laborant infamiâ; quia mens interrogantis solum est, inquirere de alijs *publicis*; sic Less. l. 2. Just. c. 29. n. 109. Imò nec justè subditos interrogare potest de talibus delictis, quæ probari non possunt in judicio, consequenter nec puniri; quia sic manifestatio tenderet solum ad injustam infamationem, sic Less. cit. Excipe 1. nisi aliter non posset obtineri emendatio criminosis occulti. 2. nisi aliter non posset caveri grave damnum publicum, vel privatum alterius, bonæ famæ illius multum præponderans V. dicenda in seqq.

Not. 2. Reum nullo modo teneri se proderè ad mandata publica, & edicta generalia Judicum. Judex enim non potest procedere contra peccatum *omnino* occultum, quia hæc divino judicio reservantur, ut notatum est n. præced. quod verum est, licet delictum, vel effectus sit publicus, si peccatum (nimirum actio *prout est hujus hominis*) sit omnino occultum (*occulum* autem *proprie* dicitur, quòd nullà ratione probari potest, c. *Unico*. Ut beneficia Ecclesiastica) Nam Reus potest ipse se corrigere, & ad obviandum scandalo judex satisfacit, si generalissimè inquireat. Et ideo monet S. Chrysostomus relatus in c. *quis aliquando*, de poenit. dist. 1. ibi: *non tibi dico, ut te prodas*. Unde si crimen reliquit effectum (v. g. damnum tertii) satisfacere potest, & tenetur, esto se non prodatur. Ita Navarr. c. 25. in utraque

utraque summa. n. 37. Armilla. V. Inquisitio n. 10. Hinc quando in c. *quidam maligni*. 5. q. 1. excommunicatur, qui libellum famosum ediderit in publicum, nisi se prodatur; intelligendum est, nisi fama lesa sic reparanda sit, ut notat Sanch. l. 6. consil. moral. c. 3. d. 28. n. 8.

104. Not. 3. dupliciter fieri posse, quod judex Reum de admissio crimine interroget. 1. *juridicè*. 2. *non juridicè*. quando judex procedit *viâ tantum accusationis*, tunc *solum* juridicè interrogat (interrogatione nimirum ipsi jure concessa, & Reum ad veritatem detegendam obligantè) quando interrogat *precedente semiplenâ probatione*; vel *judiciis manifestis*; si autem tantum *viâ inquisitionis*, vel *canonicæ denuntiationis*, juridicè interrogat, quando interrogat *precedente infamiâ delicti per duos testes probata*, ut dicemus in sequentibus. Ita Sanch. l. 6. consil. moral. c. 3. d. 29. n. 9. Ex hoc patet in præcedenti casu, quando judex per editum publicum præcipit, ut Reus se prodatur de delicto omnino occulto, judicem non interrogare, ac petere *juridicè*.

105. Quæres 5. contra quem inquisitio institui seu fieri possit? 1. Reum, contra quem inquiritur, oportere esse subjectum judici, seu jurisdictioni inquirentis; ita Sylv. cit. q. 3. dicto 1. n. 5. aliàs enim inquirens non est competens, & inquisitio est invalida, ut constat ex c. *irrefragabili*. 13. de offic. ord. & in C. toto tit. si à non compet. jud. intellige, *saltem* quoad illum articulum, de quo inquiritur. Ex hoc sequitur, quod inquisitio facta à judice seculari contra personas Ecclesiasticas sit nulla; quia Clerici, coram judice seculari nec civiliter, nec criminaliter conveniri possunt, ut habetur in c. *Clerici* 8. & c. *Cum non ab homine*. 10. de judic. item c. 2. de foro competente, & tenet Farinacius in praxi crimin. v. l. 1. tit. 1. q. 1. n. 55.

106. Quæres 6. an in omnibus delictis possit inquisitio fieri? 1. olim, de jure civili, non potuisse judicem inquirere ex officio, super delictis, nemine denuntiante, vel querelam deponente; quia *querela* erat remedium ordinarium; *inquisitio*, remedium extraordinarium: hodie tamen facta est medium ordinarium, etiam in foro seculari, ut testatur Fagnanus in c. *qualiter*, & *quando*. h. t. n. 19. & ideo non est in usu hodie, ut judex ad inquisitionem non procedat, nisi interveniente querelâ, sic Haunold. tom. 6. tr. 3. n. 89. Jure autem canonico semper tale

Tom. V.

erat. c. *Cum dilecti*, de sententia excommunicationis. Et ideo de jure canonico, propter utilitatem publicam, potest de omni delicto inquiri, sed juxta qualitatem inquisitionis, ut dicemus in sequentibus. Cæterum quando agitur de privato alicujus commodo, nec in jure canonico, nec civili, judex inquirere potest ex officio *nobili*. Nam quæ in judicio aguntur (intellige causâ privati commodi) ad partis instantiam agenda sunt, juxta L. *qui semel*. ff. de judic. & ubi quis. Excipitur tamen casus, quando inquiritur ad utilitatem pupilli, contra Tutorem suspectum. 2. contra publicos vengalium exactores, ne tributis vexent. 3. cum quæritur, an hic sit idoneus, cui committatur Tutoris officium; ita Sylvester. V. *Inquisitio*. 1. q. 2. Nam hoc postulat ratio boni communis.

Quæres 7. an inquisitio, simpliciter 107 generalis fieri possit nullâ precedente infamiâ, vel indicio criminis? 1. Judicem, vel Prælatum, in hoc casu licitè inquirere ex mero officio, *an sciant aliquod delictum*, vel *criminofum*, de quibus possint secundum jus denuntiare, vel testificari. Constat hoc ex communi praxi Ordinariorum, & Superiorum, quando dioccesin, vel provinciam sibi subditam visitant; & habetur in c. *Placuit*, c. *Relata* 1. q. 1. c. 1. de offic. ordin. c. *sicut olim*. 25. h. t. L. *congruit*. 13. ff. de offic. jud. Advertendum autem, hoc solum procedere in casu, quo inquisitio fit *generaliter* tam de delictis, quàm de personis. Nam ex sequentibus patebit, quid dicendum in casu, quo inquisitio est *generalis de crimine*; *specialis de persona*: vel e contra. Quare notandum, officium judicis vulgò distingui in *nobile*, ac *mercenarium*. Illud in jure vocatur etiam *auxilium*, seu *merum officium* Prætoris, ac est, quod exigente salute publicâ, proprio motu sine instantia actoris interponit. L. *congruit*. 13. ff. de offic. Præsid. & hoc fit, quando inquisitio est simpliciter generalis, etiam nullo querulante, nec infamiâ precedente; istud autem est, cum servire debet actioni, & tunc se non extendit ultra petita actoris. L. *ut fundus*. 18. ff. commun. divid. quod contingit ad alicujus querelam, vel repetitâ delicti famâ ad aures judicis delatâ; hæc enim supplet vires querelæ juxta n. 99. Ex hoc colliges, illam regulam (*ubi nullus actor nullus judex*) sic accipiendam, ut sensus sit, *ubi merum interesse privatum versatur*, ibi *judicem ex officio*

C 2

officio

officio nihil agere posse; ubi autem aliqua boni publici ratio concurrat, ibi iudicem ex officio nobili procedere debere. Ita Strycius in 4. Inflit. Tit. 17. de offic. Judic.

ARTICULUS IX.

An inquisitio simpliciter specialis, fieri possit iudicè, nulla precedente infamiâ?

108 **R** Esp. negativè; Constat apertè ex c. *qualiter & quando*, 17. h. t. ubi expressè habetur, quòd nullus superior contra subditum per inquisitionem (intellige *specialem*, quoad determinatam personam) iudicè procedere possit, nisi per clamorem, & famam ejus excessus ad aures superioris pervenerit, non quidem à malevolis, & maledicis, sed à providis, & honestis, nec semel tantum, sed sæpè. Et hoc non aliter fieri debere, manifestè probari ex veteri, & novo testamento. Sic Alexander 3. in cit. c. 17. constat 2. ex c. *qualiter, & quando*. 24. h. t. ubi idem repetitur, & statuitur, ad corrigendos subditorum excessus, Prælatus per inquisitionem *specialem* non debere procedere, clamosâ insinuatione non procedente, ne forè per leve compendium, ad grave dispendium perveniatur. Constat. 3. ex c. *Cum oporteat* 19. de accusationibus. ibi: *mandamus, nisi super iis, quæ nobis sunt proposita contra ipsum, famam ipsius lesam esse noveritis, vos ad inquisitionem illorum non subito procedatis.* Ubi gloss. V. *famam*, ait, requiri *infamiam* ad inquisitionem; idem asseritur in c. *Inquisitionis* 21. eodem; imò ibidem additur, quòd, *etiamsi duo, vel plures jurati affirmant*, aliquem ipsis videntibus commisisse crimen, *si infamia non sit*, nullam pœnam ei infligendam, nec Judicem contra illum *ex hoc* posse procedere viâ specialis inquisitionis; quia *paucorum depositiones non infamant*. Et ideo nec ad petitionem eorum, qui clam schedulas, seu libellos porrigunt ad alicujus infamationem, fieri potest inquisitio specialis; quia tales schedulæ non infamant. c. *inquisitionis* h. t. nisi petat, ut statuto illis termino, probent, quæ in schedulis continentur c. *qui clam*. 5. q. 1. & L. *diffamari*. ff. de ingenuis manumissis.

109 Ex dictis colliges. 1. nec inquisitionem simpliciter specialem, nec specialem de persona, licet generaliter solum inquiratur de delicto, & sine procedendi ad vindictam publicam, fieri posse, non præcedente in-

famiâ, ex mero Judicis nobili officio. Ratio clara est ex dictis à n. præced. scilicet est, cum generaliter inquiratur de persona in casu, quo de delicto constat, ignorato auctore. Nam sic vicem accusatoris habet notoritas facti, & inquisitio tali casu fit exigente bono communi, ne tanta delicta impunè transeant; adeoque inquisitio fit quoad personam solum generaliter.

Colliges 2. quando in inquisitione speciali quoad personam non intenditur vindicta publica inquisiti, sed solum evitatio erroris, vel damni (v. g. ne indignus promoveatur, ne inhabiles contrahant) non prærequiri infamiam, ut licitè inquiretur, ut habetur in c. *Cum in multis*. c. *cum dilectus*, de Elect. c. *fm*. de Clandest. deponf. hinc fit, quòd etsi contra jam promotum non possit procedi absque infamiâ (ut mox dicemus) possit tamen contra *promovendum*; sic enim inquisitio non est criminalis.

Colliges 3. ut contra Prælatum jam promotum procedatur v. g. *ad depositionem*, prærequiri non *qualemcunque* infamiam; sed *tantam*, ut sine scandalo tolerari non possit; ut, cum infamatus est de incontinentia, hæresi, dilapidatione bonorum Ecclesiæ, ut expressè habetur in c. *qualiter, & quando* 24. h. t. Colliges 4. ad procedendum per inquisitionem specialem de persona ad vindictam publicam, non sufficere indicia criminis. Nam ad procedendum viâ inquisitionis non sufficiunt duo, vel tres testes, qui dicant, se videntibus commissum crimen, ut constat ex n. 108. quia hi necdum infamant; certum autem est, quòd horum depositio plus sit in iudicio, quàm indicia; ea enim sufficit ad procedendum viâ accusationis.

Colliges 5. inquisitionem specialem de persona fieri posse, & alia infamia præcedente, quando inquirendus proprium crimen passus est, quod tamen sic intellige, ut procedat: *si confessio fuit judicialis*. Nam sic facit *notorium*, quod aliam infamiam non exigit (ut dicemus infra) ut per inquisitionem specialem de tali persona Prælatus procedat; non autem, *si foret extra judicialis*, nisi facta coram multis, unde orta sit infamia. Ratio sumitur ex n. 108. Ex hoc colliges. 6. si subditus coram uno, vel duobus, aut etiam coram ipso Prælato, lapsu linguæ, vel alio modo, extra iudicium confiteretur suum delictum; vel superior aperi-